

Raadsinformatiebericht

Collegevergadering: 14 november 2023

Zaaknummer : 1219221
Team : Welzijnszaken Heemstede
Portefeuillehouder : S.A. Meerhoff
Openbaarheid : Actief openbaar

Onderwerp

Raadsinformatiebericht: Wachttijden in de jeugdhulp

- Ter informatie/update Toezeggingen/actielijst commissie of raad
 Beantwoording schriftelijke vragen Overige

Met dit bericht informeren wij u over de wachttijden in de jeugdhulp. Begin januari 2024 volgt een apart bericht over de status van de uitvoering van de regiovisie jeugdhulp in het algemeen. Daarbij gaan we in op de ontwikkelingen binnen de zogeheten percelen van de jeugdhulp, de ontwikkelingen van en binnen de consortia, de verordening, de sturing en monitoring.

Aanleiding

De wachttijden voor complexe jeugdhulp nemen toe. Jeugdigen in onze regio's moeten daardoor langer wachten op jeugdhulp dan wenselijk is. Eén op de vier geïndiceerde jeugdigen staat momenteel op een wachtlijst. Afhankelijk van de soort hulp die nodig is, moeten de jeugdigen gemiddeld tussen de vijf en acht maanden wachten. Eerder hebben we u geïnformeerd over de knelpunten in de jeugdhulp, waaronder ook de wachttijden. In deze brief informeren we u nader over de oorzaken, gevolgen en oplossingsrichtingen met betrekking tot wachttijden¹. Ten slotte kijken wij verder naar de komende periode van deze samenwerking tussen de gemeente en consortia.

Oorzaken

Overall in Nederland groeit de vraag naar jeugdhulp. Deze problematiek is niet uniek voor onze gemeente en regio. Volgens deskundigen houden de groeiende prestatiedruk, vechtscheidingen, armoede, eenzaamheid, individualisering en digitalisering verband met dit probleem. Ook is het minder vanzelfsprekend dat jeugdigen een sociaal en sterk netwerk hebben, wat ervoor zorgt dat ze minder mogelijkheden hebben om op terug te vallen.

---

¹ De begrippen wachttijd en wachtlijst worden nogal eens door elkaar gebruikt. Bij wachtlijsten gaat het over het aantal wachtenden. Met wachttijd wordt de tijd dat een wachtende op de wachtlijst staat bedoeld. Wachttijd is de meest zuivere indicator in dezen en dus gaat het in deze brief vooral hierover.

Tegelijkertijd maakt het landelijke personeelstekort in de sector het moeilijker om jeugdigen snel op te vangen. Daarnaast duren behandelingen vaak langer en zijn deze intensiever dan in het verleden. Hier komt nog eens bij dat doorstroom naar andere vormen van hulp, onder meer bekostigd via de Wet Langdurige Zorg (Wlz), wordt belemmerd, omdat ook in deze sector sprake is van personeelstekorten en wachttijden.

Ten slotte is het belangrijk om te vermelden dat ook in voorgaande jaren wachtlijsten een gegeven waren in onze en andere jeugdhulpregio's.

Gevolgen

Hulpaanbieders, gecertificeerde instellingen (zoals Jeugdbescherming) en het Centrum Jeugd en Gezin (CJG) monitoren hoe het met de cliënten op de wachtlijst gaat, maar kunnen niet voorkomen dat onwenselijke persoonlijke- of gezinssituaties ontstaan of voortduren. In het geval van acute onveiligheid wordt uiteraard nog steeds direct ingegrepen en hulp geboden.

Ook de vier consortia voor complexe jeugdhulp hebben last van de wachttijden. Zij zien zich genoodzaakt om soms pijnlijke beslissingen te nemen en dat leidt tot frustratie: medewerkers die er hun beroep van maken om jeugdigen te helpen, moeten nee zeggen. Het risico bestaat dat medewerkers hierdoor de branche verlaten, zeker nu het relatief gemakkelijk is elders werk te vinden.

En dan zijn er nog de gevolgen voor alle organisaties, instellingen en mensen rond de jeugdigen op de wachtlijst. Het gebrek aan in-, door- en uitstroom speelt ook daar. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de scholen.

Dit leidt tot toenemende druk op gemeenten om meer geld beschikbaar te stellen. De huidige lumpsum budgetten voor de consortia zijn gestoeld op de jeugdhulputgaven in 2021 en zijn bijgesteld voor onder andere prijsontwikkelingen in 2022. Deze bedragen komen volgens de consortia niet altijd overeen met wat er nodig is. Daarbij wordt verwezen naar de al genoemde landelijke maatschappelijke ontwikkelingen. De consortia zien in meer financiële middelen een gedeeltelijke oplossing van het probleem met wachttijden. De colleges zijn van mening dat de huidige opdracht binnen de huidige financiële kaders, de lumpsum budgetten, moet worden uitgevoerd. Bij het aangaan van deze nieuwe strategische samenwerking was duidelijk en is vastgelegd dat de zorg anders georganiseerd moet worden. Ook is de omvang van het jeugdbudget vanaf 2026 onzeker, onder meer door de korting die is vastgelegd in de landelijke Hervormingsagenda Jeugd.

Oplossingsrichtingen

De opgelopen wachttijden zijn niet snel op te lossen. Alle professionele betrokkenen zijn doordrongen van de ernst van de situatie en beschouwen het als een gezamenlijke verantwoordelijkheid om de wachttijden te verminderen. Dit past ook bij het overeengekomen strategisch partnerschap, waarbij de betrokkenen naast elkaar staan om problemen het hoofd te bieden – ieder vanuit de eigen rol en verantwoordelijkheden die daarbij horen.

Het college, de regiogemeenten en de consortia constateren gezamenlijk dat er geen snelle en gemakkelijke oplossingen zijn. Het terugdringen van de wachttijden vraagt vasthoudendheid en betekent dat we voorlopig door moeten gaan met het maken van moeilijke keuzes, waarbij de ene hulpvraag boven de andere moet worden gesteld. Deze keuzes zijn gebaseerd op de regiovisie jeugdhulp die eerder door de raad is vastgesteld. Op termijn zorgen investeringen in tijdige signalering, positieve gezondheid, normalisatie en het versterken van eigen verantwoordelijkheid

ervoor dat de vraag naar zware hulp verminderd kan worden. Juist door deze ideeën verder te implementeren pakken we het probleem duurzaam aan.

We werken aan het versterken van de sociale basis rond jeugdigen om zo te zorgen voor een versterkt eigen netwerk. Samen met de consortia zetten we vol in op het effectiever maken van behandelwijzen, waarbij behandeltermijnen verkort kunnen worden zonder de effectiviteit te verminderen. Ook ontwikkelen consortia vormen van hulp waarbij cliënten groepsgewijs kunnen worden behandeld en kijken zij naar aanvullende digitale vormen van hulp.

Verder maken we gebruik van de kennis van het landelijke Team Aanpak Wachttijden, onderdeel van het Ondersteuningsteam Zorg voor de Jeugd. Dit team ondersteunt jeugdhulpregio's bij het duurzaam en concreet aanpakken van wachttijden. Wij kijken hierbij ook of oplossingen mogelijk zijn op het gebied van preventie, op de scholen en in de wijk. Dit doen we om de vraag naar jeugdhulp niet verder te laten groeien. Of, beter nog, zelfs af te laten nemen.

Hoe nu verder?

Consortia, CJG en gemeenten werken samen de oplossingsrichtingen uit. In de nieuwe verordening jeugdhulp, die in het eerste kwartaal van 2024 aan de gemeenteraad wordt aangeboden, volgt een eerste uitwerking hiervan.